

Az AAVSO Atlasz második kiadása

Tíz évvel ezelőtt jelent meg az AAVSO Variable Star Atlas (AAVSO Változócsillag Atlasz) első kiadása Charles Scovil szerkesztésében. Az A/3-as formátumú atlasz 178 térképlappal fedi le a teljes eget. Kezelése meglehetősen nehézkes, egy nagyméretű kartondobozból kell a lapokat előszedegetni. A térképdalok hátoldalán katalógus található, mely az adott égitest terület változóinak fontosabb adatait sorolja fel. A nyolcvanas évek elején számos példány jutott el magyar amatőrökhez, az AAVSO szponzor programjának köszönhetően. Az atlaszt széles körben használják elsősorban a változóészlelők, de jó szolgálatot tesz üstökös-, kisbolygó és — bármilyen meglepő — teleszkopikus meteorészlelés során is. Ez utóbbira azért is alkalmas, mert nem tartalmaz olyan jelöléseket, melyek a térképlapot zsúfolttá teszik, megnehezítve a tájékozódást (pl. Tejút-kontúrok vagy rádióforrások).

Az új kiadás ez év nyarán jelent meg, és az észlelők javaslatai alapján számos módosítást mutat. A legszembetűnőbb változás az atlasz formátuma. Az AAVSO a kényelmesebb A/4-es méretet választotta, így az atlasz könnyebben kezelhető távcső mellett. A lapokat kapcsos irattartóba helyezték, így szükség szerint kiemelhetők. Az eget továbbra is 178 lap fedi le, azonban a katalógus az atlasz végére került. Az egyes változók neve után itt került feltüntetésre, hogy melyik lapon található. A tájékozódás megkönnyítésére egy olyan fóliát is mellékelnek, amelyen 1-2-3-4-5 fok átmérőjű körök távcsőlátómezőt jelképeznek.

Az AAVSO Variable Star Atlas a SAO Atlasz módosított változata. A SAO Atlasz alapvetően egy nagy pozíciós pontosságú atlasz, mely csak azokat a csillagokat tartalmazza, melyek sajátmozgása pontosan ismert. Elsősorban mesterséges holdak optikai követéséhez készült a hatvanas évek végén. Átlagos határfényessége $9^m,0$, ám egyes csillagszegény vidékeken elérheti a $10^m,5$ -t is, így helyenként felülmúlja az Uranometria 2000.0 hmg-jét. Kissé zavaró, hogy a SAO Atlasz csillagméretei nem mindig reprodukálják hűen a fényességárványokat — de ez az atlasz nem is ezzel a céllal készült.

Az AAVSO Variable Star Atlas az amatőr változósok hasznos segédeszköze. Minden olyan változót tartalmaz, melyek amplitúdója meghaladja a $0^m,5$ -t, maximális fényességük pedig eléri a $9^m,5$ -t vizuálisan ill. a $10^m,5$ -t fotografikusan. Más atlaszoktól eltérően a változók közelében nagyszámú összehasonlítót tüntet fel, így — fényesebb csillagok esetében — közvetlenül használható változózásra. Azonosításkor lehetőleg azokat a csillagokat használjuk, melyek mellett szerepel fényességértékük. A legtöbb esetben a biztos észleléshez elengedhetetlen a jobb felbontású AAVSO-térképek vagy a VA sorozat térképeinek használata. Az AAVSO Variable Star Atlas második kiadásának léptéke: $1^\circ = 11$ mm. (Összehasonlításként az AAVSO b térképek léptéke: $1^\circ = 6$ cm.)

Más észlelési ágak iránt érdeklődőknek jó hír, hogy az AAVSO Atlasz kb. 2000 kettőscsillagot tüntet fel (ezek jórészt az Atlas Coeliben is megtalálhatóak). Természetesen valamennyi Messier-objektumot feltünteti. A Shapley—Ames-katalógus 1249 galaxisát és számos más galaxist is feltüntet. A nyílt- és gömbhalmazok valamint a diffúz és planetáris ködök közül csak a fényesebbeket tartalmazza. Minden páros számú térképlap alján megtalálható a jelmagyarázat.

